

ни начала и завистта на грохналия свѣтъ къмъ новото, на което принадлежи бъдещето. Време е вече да приемемъ предизвикателството и смѣло да вѣземъ въ бой съ публицистиката на Европѣ заради себе си и заради нашитѣ братя славяни". Нѣколко години по късно той пише: „Цѣлата задача на Европа е състояла и състои въ това да тури предѣлъ на материялното и нравствено усиление на Русия, за да не се даде възможностъ да изникне новиятъ православно-славянски свѣтъ, зигмето на който се носи предъ Русия и който е ненавистенъ на латино-германския свѣтъ". „Не бива, обаче, казва често цитуваниятъ отъ насъ руски мислителъ Зеньковски, твърде много да се заостря Аксаковото дълбоко чувство на противоборство на Западъ и Русия. Не въ това ли е назначението на Русия, е питалъ той по-късно (1884 г.), щото въ областта на развитието на човѣчеството да яви на свѣта културенъ контрастъ съ З. Европа? Това опредѣление би било нищожно. Доколкото у Зап. Европа е жива и действена (ефикасна) чистата християнска истина, толкова нѣма мѣсто за контрастъ съ нея и за Русия... Русия е позикана да яви новъ културно-исторически типъ, който да примири въ себе *Изтокъ и Западъ* възъ основа православно-славянски" (въ тия думи, бележи Зеньковски, писани въ 1884 г., явно личи влиянието на чужовната речъ на Достоевски при откриване паметника на Пушкина въ Москва въ 1880 г.). „Ние съвсемъ не мислимъ, казва въ сжщото време и на сжщото мѣсто Аксаковъ, че сждбинитѣ на свѣта се завършватъ съ Русия, и че единствена тя е избрана да въплоти Царството Божие". „Въпросъ на грядущитѣ времена, пише Аксаковъ въ сжщата 1884 г., е — какъ руско-славянскиятъ свѣтъ ще извърши за себе си и за цѣлото славянство подвига да съчетае и претвори въ единно органическо духовно цѣло богатствата на Изтокъ и Западъ". Нека приведемъ още следнитѣ мисли на Аксакова, поради тѣхната важностъ и малка известностъ: „Западно-европейската култура е достойние общечовѣшко, толкова повече, че тя не е създаване само на Запада... а е възприела и цѣлия културенъ подвигъ на древна Гърция и всичкото умствено и духовно богатство на Римъ, а отъ Изтокъ — свѣтлината на вѣрата Христова; тя е етапъ по пътя на всемирно-историческата просвѣта, презъ който следователно ние не можемъ да не минемъ". Тѣзи мисли на Аксакова сж важни заради това, че, вървайки, съгласно съ Данилевски, въ особения културно-исторически славянски типъ, Аксаковъ не е отхвърлялъ идеята за общечовѣшката култура, не е отхвърлялъ коренното единство на общечовѣшката история, изтъквайки само мисълта за особена истори-